

3-2-1 LIFT OFF

SFO'EN TAGER TIL MÅNEN

Af Specialkonsulent i Dragør Kommune Line Ditlev, Projektleder og indholdsansvarlig for MÅNEBASE Pia Maria Lie og Tina Ibsen.

Savner du inspiration til at udvikle naturfaglige aktiviteter, der motiverer børnene og er tilpasset den praksis, der er i en SFO? Er du nysgerrig på, hvordan du kan arbejde med længerevarende aktiviteter inden for læreplanstemt Natur, Udeliv og Science? Eller savner du inspiration til naturvidenskabsfestivalen i uge 39 med Ud i universet som tema? Så læs med her.

og børn i Dragør Kommunes tre SFO'er lige nu i gang med at arbejde med som en del af projekt MÅNEBASE, støttet af Novo Nordisk Fonden.

Projekt MÅNEBASE skaber en særlig oplevelse for børnene. Det er særligt, fordi der skabes et miljø, som børnene kan deltage i med forskellige grader af engagement og fordybelse.

Citat fra pædagoger.

Projekt MÅNEBASE

I foråret 2022 gik pædagoger på tværs af Dragør Kommunes SFO'er i gang med at udvikle et

blended-learning naturfagsforløb på to til tre uger med Månen som narrativ ramme. Forløbet består af kreative værkstedsaktiviteter, hvor børnene kan lave astronautmad, bygge månebiler og raketter og prøve at lave deres egne rumhjelme og spille månefodbold. Til hver aktivitet er knyttet en faglig film, hvor den danske astronaut Andreas Mogensen og astrofysiker Tina Ibsen fortæller om videnskaben bag de kreative aktiviteter, samt vejledninger, der klæder pædagogerne og børnene på til at komme i gang. Forløbet indeholder også et forslag til indhold i en familiedag som afslutning på forløbet.

I SFO'er er der tid til fordybelse
Formålet med projektet er at lave et længevarende forløb, hvor børnene kan forbyde sig i naturfag, dog har børn i indskolingen ofte kun 45 min. Natur og Teknologi-undervisning om ugen. Det gør det udfordrende at skabe tid til længevarende naturfagsforløb. Aftalen om øget frihedsgrad har givet skolerne mulighed for at afkorte skoledagen, hvilket betyder, at mange børn tilbringer endnu mere tid i SFO'erne.

SFO'er er derfor et oplagt sted at understøtte pædagogerne i at udvikle og skabe længerevarende fagligt funderede forløb, hvor børnene kan fordybe sig til at arbejde med Natur, Udeliv og Science i de særlige rammer, som SFO'er tilbyder. Der findes desværre ikke mange forløb uden lang forberedelsestid, der kan hjælpe pædagogerne i gang og klæde dem fagligt på. Projekt MÅNEBASE er et bud på et eksemplarisk naturfagligt forløb til SFO'er. Her bidrager pædagogernes faglighed til anderledes naturfagsforløb, der ikke er styret af skolens læringsmål.

Forløbet tager udgangspunkt i kreative pædagogiske værkstedsaktiviteter, hvor det er barnets fantasi og kreativitet, der er i centrum, og hvor produkterne skabes gennem dialog og med hænder og krop. Forløbet har potentiale til at blive en tradition, hvor gentagelsen skaber fællesskabsfølelse, understøtter samarbejdet og læringsfællesskabet blandt SFO'ens personale, børn og forældre.

De første resultater

Professionshøjskolen Absalon har evalueret den første afprøvning af forløbet. Evalueringen peger på, at projekt MÅNEBASE kan ses som understøttende i forhold til, hvordan science kan gribes og begribes i en skole-fritids pædagogisk sammenhæng, hvor det er et mål at være tro mod den pædagogiske praksis der er i fritidsinstitutioner.

Læringsmiljø, naturvidenskab og blended-learning i SFO'en

Pædagogerne fremhæver, at rammefortællingen om Månen har stor betydning. Børnene har beskæftiget dig naturvidenskabelige problemstillinger i en motiverende form i værkstederne og har vist stor interesse for at skabe produkterne, som Astronaut Tomatsuppe, Månebil og Rumhjelme og gør det gerne sammen med andre børn end dem, de plejer at lege med.

Det sjoveste er krea. Jeg bliver nervøs, men jeg glæder mig til min mor, far og søskende kommer og ser os optræde. Jeg maler et rumskilt på min dragt. Man skal have rumdragt på for ellers flyver man ud i rummet og kommer aldrig tilbage. Der er otte planeter i rumsystemet, men det vigtigste lige nu at få min rumdragt færdig.

Citat fra dreng på SFO

Værkstederne er et sted, hvor børnene øver sig i at samarbejde,

samt et uformelt rum, hvor pædagogerne har mulighed for at snakke med børnene om, hvordan de har det – børnene oplever ikke forløbet, som en forlængelse af skolen, men som et rum de selv vælger til.

Jeg har fået flere piger med til at bygge end jeg plejer. De har lavet huse med computere i. Der er kommet nogle børn med, som ikke plejer at være her. Jeg møder også nogle af de andre børn, som er mere nysgerrige. Men, der jo også fodboldspillerne som bare vil spille bold, selv de har også fundet vej, når jeg var i værkstedet"

Citat fra pædagog

Forløbets brug af film og skriftlige vejledninger i kombination, er ifølge pædagogerne afgørende for projektets succes. De har både fungeret som en ressource for pædagogerne i arbejdet med børnene, men også som en ressource til selv at blive klædt på til arbejdet med værkstederne. At værkstederne kan tilpasses og præges af pædagogerne, giver desuden pædagogerne et større ejerskab over processen, og styrker også motivationen.

10 tips til dig, der vil i gang med science-forløb på din SFO

- Få ledelsens opbakning til at komme i gang
- Nedsæt en lille udviklingsgruppe, der får tid til at mødes
- Vælg en narrativ ramme (Månen, Under havet, Dinosaur)
- Udvælg en række aktiviteter og brug tid på at udvikle dem
- Beskriv processen skriftligt som en opskrift, så kollegaer kan genbruge den
- Optag selv små faglige film eller find inspiration på nettet
- Skab rum til variation i værkstedet og brug en bred vifte af materialer
- Afhold en familiedag som afslutning på forløbet, hvor børnene kan vise deres produkter, lege o.l.
- Evaluer, hvad gik godt? Hvad skal gøres anderledes næste gang?
- Læg forløbet på kommunens læringsplatform, så andre kan få glæde af forløbet.

Er du blevet nysgerrig på at høre mere?

Du kan møde os på Big Bang torsdag den 23. marts. Oplægget giver dig viden om MÅNEBASE forløbets aktiviteter, ideer og inspiration til, hvordan du som leder og pædagog i indskolingen og SFO'en kan komme i gang med at arbejde kreativt og undersøgende med naturfag.

Eksempel på aktivitetsbeskrivelse fra projekt MÅNEBASE:

Byg en lille månebil

Tid 15-45 minutter.

- Start med at tage en fælles snak om, hvad man skal bruge på en månebil. Giv mulighed for at børnene kan bruge deres fantasi.
- Først skal basen af måne bilen laves.
- Læg seks ispinde tæt ved siden af hinanden.
- Læg tre kortere ispinde på tværs, en i midten og en i hver side.
- Lim de tre ispinde fast med en limpistol.
- Klip to eller tre stykker sugerør.
- Du skal beslutte, om du vil have fire eller seks hjul på din månebil, så de er samme længde som de korte ispinde.
- Lim de tre sugerør fast på de korte ispinde.
- Sæt grillspyddet fast til det ene hjul.
- Hjulene kan laves af plastlåg fra mælkekartoner, flamingokugler e.l.
- Sæt grillspyddet igennem et af sugerørene.
- Klip det til i den rette længde, og sæt det andet hjul fast.
- Gentag for alle sugerør.
- Herefter kan bilen pyntes, der kan laves sæder, sider på bilen.
- Det er kun fantasien, som sætter grænsen.

Pædagogernes rammesætning af læringsmiljøerne har stor betydning. Her er der ikke blot tale om børnenes mulighed for indflydelse, men tillige pædagogernes evne til at være i det 'produktive kaos', der opstår i arbejdet med pap, limpistoler, hønsetråd, mv. og deres lyst til at gå i karakter som fx. en astronaut.

Citat fra evalueringen

og på den anden side som motiverende for pædagogerne selv, fordi lærerne og andre interessenter så SFO'en arbejde.

Det her var vores, og vi var stolte, vi lavede noget, som lærerne kom og så. Det var fedt. ... Det udvikler mig som pædagog - det gør noget ved vores fagidentitet.

Citater fra pædagoger.

Opmærksomhedspunkter og det videre arbejde

I projektets næste fase ønsker vi at arbejde med at styrke pædagogerne yderligere i, hvordan de kan arbejde pædagogisk med det naturfaglige, da en større bevidsthed om det naturfaglige kan bidrage til at understøtte den undersøgende og nysgerrig tilgang i projektet.

Derudover bør der rettes opmærksomhed på det store aldersspænd i SFO'en: fra børn på 5 år i 0. klasse til børn på 10 år i 3. klasse. I justeringen af aktivitetsbeskrivelserne vil vi tilgodese den yngste målgruppe, ved bl.a. at lave aktiviteter, der indeholder mere bevægelse.

Vi ønsker at sikre, at der, efter projektets afslutning, skabes ejerskab for forløbet hos pædagoger, der ikke har været en del af udviklingsprocessen. Vi vil udvikle videoer, der klæder pædagoger på til selv at komme i gang med forløbet, og som viser pædagogernes muligheder for selv at tilrettelægge forløbet samt finde på og udvikle egne aktiviteter indenfor de forskellige værksteder. 🌀

Projekt MÅNEBASE er støttet af Novo Nordisk Fonden og udviklet i 2022 til 2024 af ledere og pædagogisk personale fra Dragør Kommunes SFO'er i samarbejde med Tina Ibsen, Pia Maria Lie og Pilotfilm. Forløbet bliver testet og evalueret af Professionshøjskolen Absalon.

Forløbet afprøves og testes AF i KKFO'er i Københavns Kommune og SFO'er Dragør Kommune. Fra 2024 vil forløbet være gratis tilgængeligt for alle SFO'er på Dragør og København Kommunes hjemmesider samt læringsplatformene MinUddannelse og MeeBook.

